

Klagande (delges)
1. ETK-Service AB
Daggrosvägen 9
137 54 Tungelsta

2. Brf Furiren nr 7
Karlavägen 99
115 22 Stockholm

Överklagande av beslut att avslå ansökan om tillstånd till att inrätta en värmepumpsanläggning på fastigheten Furiren 7 i Stockholms kommun

Beslut

1. Länsstyrelsen avvisar Brf. Furiren 7:s överklagande.
2. Länsstyrelsen avslår ETK-Service AB:s överklagande.

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun (förk. miljönämnden) beslutade genom delegation den 7 december 2015, dnr. 2015-008930, att med stöd av bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken avslå och därmed avvisa ärende gällande ETK-Service AB:s ansökan om gällande anläggandet av en värmepumpsanläggning på fastigheten Furiren 7 i samma kommun.

Av miljönämndens handlingar framgår bl.a. följande.

ETK-Service AB har den 26 maj 2015 inkommit till miljönämnden med en ansökan om att få inrätta en värmepumpanläggning på fastigheten Furiren 7. Såsom den ansökan slutligen bestämdes, skulle bergvärmeanläggningen utgöras av 8 x 250 meter borrhål. Borrhålsingångarna skulle placeras på den rektangulära gård som finns mot Tysta Gatan. Miljönämnden beslutade den 5 oktober 2015, dnr. 2015-008930, att avslå ansökan.

ETK-Service AB inkom den 20 november 2015, d.v.s. efter att beslut fattats i ärende dnr. 2015-008930, till miljönämnden med en skrift i vilken bolaget önskade att revidera sin ansökan till att istället avse 7 x 290 m borrhål enligt ingiven borrrplan. ETK-Service AB angav bl.a. att revideringen tar hänsyn till 20 meters buffertzson till befintliga och eventuella framtida energibrunnar

Datum
2018-12-18

Beteckning
505-780-2016

Miljönämnden har, efter kontakt med ETK-Service AB, behandlat skriften som en ny ansökan.

Miljönämnden motiverade sitt beslut den 7 december 2015 med att söka borrhålsplaceringar inte utesluter en påverkan på befintlig bergvärmeanläggning på fastigheten Musketören 4 samt att den sökta placeringen inte säkerställer att fastigheterna Musketören 6, Furiren 6 och 8 kan borra för bergvärme i framtiden. Miljönämnden ansåg vidare att borrhålsplacering som tar mindre anspråk på grannfastigheterna och som riktas ut mot Karlavägen är fördelaktigare ur ett energihushållsperspektiv. Tillstånd att inrätta en värmepumpsanläggning på fastigheten kunde därför inte medges för den sökta borrhålsplaceringar, varför ansökan avslogs.

ETK-Service AB och **Brf. Furiren 7** har båda överklagat beslutet och yrkat att ETK-Service AB:s tillståndsansökan ska beviljas. De har i huvudsak anfört följande.

Det hänvisas till överklagandet avseende miljönämndens beslut den 5 oktober 2015 i vilket det framfördes att borrhålsplanen har korrigerats flera gånger så att alla omkringliggande fastigheter ska kunna borra efter bergvärme i framtiden. Det totala borrhålsdjupet har hela tiden varit 8 000 meter för att kompensera för områdets fastigheters energiförluster p.g.a. trängsel. Enligt beräkningsprogram behövs 1 523 meter på ostörd mark. Den valda placeringen av ingångsborrhålen fungerar bäst för Brf. Furiren 7 rent byggnadstekniskt. Det spelar ingen roll var ingångshålen placeras bara de vinklas efter bästa förmåga. Det saknar därför betydelse om borrning kan ske från innergården. Några hål kommer oavsett placering alltid att ligga inom 20 metersradien. Därför har compensation skett med mer borrhålsdjup. Anledningen till att djupare borrning bör undvikas är att det skulle kräva en till cirkulationspump med ökade kostnader och behov av mer elenergi för pumparna. Det är en tillfällighet att resultat är samma som efterfrågade energiberäkningarna för närområdet. De gjorde sin närområdesborrplan efter den som Musketören 4 givit in. Det blir bara en massa antaganden om de omgivande fastigheters effekt/energianvändning och hur stor anläggning som de då tänker anlägga är helt upp till den sökande i närområdesborrplanen. Musketören 4 räknade upp antal borrhålsdjup med 27 %. När de gjorde samma fick de resultatet 2 000 meter. Det som är viktigt är att i största möjliga mån planera sina borrhål efter fastighetens förutsättningar och att det garanteras en felfri anläggning med option på 5 års garanti. Det är inte möjligt att alla fastighetsägare ska kunna borra efter bergvärme. Hänsyn har tagits till övriga fastighetsägare och borrhålen har riktats mot Karlavägen.

I nu överklagat beslut bakgrund står angivet, angående den hänsyn som tagits till omkringliggande fastigheters befintliga och eventuella framtida borrhål, att Musketören 4 har 0 borrhål med motiveringen att de redan använder energi från deras håll. Den skrivelsen kan tolkas som negativ ur sökandens perspektiv. Det som menas är att Brf. Musketören 4 på sin fastighet har befintliga borrhål i riktning mot Furiren 7. Det är förvisso ett märkligt beslut att detta godtogs, medan

aktuell ansökan avslogs. Då det redan finns borrhål åt det hållet, kommer någon borring ditåt ej att ske eftersom det hållet får anses energimässigt upptaget.

Motivering

Tillämpliga lagrum m.m.

Med miljöfarlig verksamhet avses enligt 9 kap. 1 § miljöbalken (1998:808)

1. utsläpp av avloppsvatten, fasta ämnen eller gas från mark, byggnader eller anläggningar i mark, vattenområden eller grundvatten,
2. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för människors hälsa eller miljön genom annat utsläpp än som avses i 1 eller genom förorening av mark, luft, vattenområden eller grundvatten, eller
3. användning av mark, byggnader eller anläggningar på ett sätt som kan medföra olägenhet för omgivningen genom buller, skakningar, ljus, joniserande eller icke-joniserande strålning eller annat liknande.

Enligt 9 kap. 6 § miljöbalken får regeringen meddela föreskrifter om att det ska vara förbjudet att utan tillstånd eller innan anmälan har gjorts anlägga eller driva vissa slag av fabriker, andra inrättningar eller annan miljöfarlig verksamhet.

Det föreskrivs i 17 § förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd att kommunen får föreskriva att det ska fordras tillstånd av miljönämnden för att inrätta en värmepumpsanläggning för utvinning av värme ur mark, ytvatten eller grundvatten inom kommunen eller inom vissa delar av denna, om det behövs för att skydda människors hälsa eller miljön.

Kommunfullmäktige i Stockholms kommun har den 4 november 2013 beslutat att anta lokala hälsoskyddsföreskrifter (Kfs 2013:19). Enligt 3 § i föreskrifterna ska den som avser att inrätta en värmepumpsanläggning för utvinning av värme genom mark, ytvatten eller grundvatten ansöka om tillstånd hos miljö- och hälsoskyddsnämnden.

När frågor prövas om tillstånd enligt miljöbalken är alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet enligt 2 kap. 1 § miljöbalken skyldiga att visa att de förpliktelser som följer av miljöbalkens 2 kapitel iakttas.

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet ska enligt 2 kap. 2 § miljöbalken skaffa sig den kunskap som behövs med hänsyn till verksamhetens art och omfattning för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet.

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet ska enligt 2 kap. 3 § miljöbalken utföra de skyddsåtgärder, iakta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa

Datum
2018-12-18

Beteckning
505-780-2016

eller miljön. I samma syfte ska vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik. Dessa försiktighetsmått ska vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Alla som bedriver en verksamhet ska enligt 2 kap. 5 § miljöbalken hushålla med råvaror och energi samt utnyttja möjligheterna att bl.a. återanvändning och återvinning. I första hand ska förnybara energikällor användas.

För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.

Kraven i 2–5 §§ och 6 § första stycket gäller dock enligt 2 kap. 7 § miljöbalken i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.

Sveriges geologiska undersökningar (förk. SGU) har i december 2016 givit ut rapport ”Vägledning för att borra brunn; Normbrunn – 16”. I rapporten anges bl.a. följande. Om två eller flera geoenergianläggningar anläggs för nära varandra, eller om borrhålet är för grunt i förhållande till energibehovet och värmepumpens storlek, kan följden bli betydligt lägre temperatur i berggrunden än beräknat. Det ger en försämrad verkningsgrad på anläggningarna och om det blir så kallt runt borrhålet att det fryser kan underdimensionerade borrhål medföra att kollektorslangarna trycks ihop och skadas av isbildning i borrhålet. I värsta fall kan det leda till att köldbärandevätska läcker ut och förorenar omgivande grundvatten och att geoenergianläggningen slutar fungera. Om brunnen är anlagd i tjälfarlig mark kan frysningen runt borrhålet även innebära markskador som i vissa fall kan bli relativt omfattande. För att undvika sådana risker bör borrhål för uttag av energi om möjligt alltid placeras centralt på fastigheten och borrhålens dimensioneras efter möjligheten att omgivande grannar i framtiden kan komma att skaffa geoenergi även om de vid borrhållfallet inte har gjort det. Om borrhålet av praktiska skäl inte kan placeras centralt bör hålet lutas in mot fastighetens centrum och i vissa fall behöver det även kompenseras med ökat borrhål. Om det saknas brunnar på omgivande fastigheter rekommenderas det att eftersträva att placera energibrunnen 10 meter innanför tomtgränsen. I förhållande till befintliga energi- och vattenbrunnar rekommenderas att borrhål för energiuttag förläggs 20 meter därifrån. För att undvika termisk påverkan mellan två borrhål vid uttag av energi om det rekommenderade avståndet inte kan uppnås, kan åtgärder som att luta borrhålet bort från befintlig brunn och kompensera med ökat borrhål vara alternativ.

Det följer av 16 kap. 12 § punkten 1 miljöbalken att överklagbara beslut får överklagas av den som beslutet angår, om avgörandet har gått honom eller henne emot.

Datum
2018-12-18

Beteckning
505-780-2016

Länsstyrelsens bedömning

Miljönämnden har den 5 oktober 2015, dnr. 2015–008930, avslagit ETK-Service AB:s första tillståndsansökan om att få anlägga en värmepumpsanläggning på fastigheten Furiren 7 i Stockholms kommun. ETK-Service AB har efter avslagsbeslutet inkommit med en skrift varigenom bolaget önskade att korrigera de av miljönämnden redan prövade borrhålsplaceringarna. Det är inte möjligt att korrigera en ansökan som redan har avslagits av prövningsinstansen. Länsstyrelsen finner att miljönämnden således har gjort rätt som, efter kontakt med sökande ETK-Service AB, behandlat skriften som en ny tillståndsansökan.

Miljönämnden får genom sitt beslut den 7 december 2015 anses ha avslagit ETK-Service AB ansökan om tillstånd till att inrätta en värmepumpsanläggning på fastigheten Furiren 7. Beslutet har överklagats av både tillståndssökande ETK-Service AB och av Brf. Furiren 7.

Som framgår av 16 kap. 12 § första punkten miljöbalken är rätten att få överklaga beslut enligt miljöbalken begränsad. Det krävs nämligen bl.a. att beslutet angår och går den klagade emot. Med detta avses att beslutet antingen ska påverka den klagandes rättsställning eller beröra ett intresse som på något sätt är erkänt av rättsordningen (se prop. 1997/98:45, del 1, s. 483).

Om en miljönämnd beslutar att avslå en ansökan om tillstånd, anses avslagsbeslutet både angå och ha gått den tillståndssökande emot. ETK-Service AB har således klagorätt på avslagsbeslutet. Däremot anses som huvudregel ett beslut om att avslå en tillståndsansökan inte ge upphov till sådana negativa konsekvenser som är erkända av rättsordningen för andra än den tillståndssökande på sådant sätt att de ska tillerkännas klagorätt.

Det framgår av ärendets handlingar att det inte är Brf Furiren 7 som har sökt tillståndet. Det framgår dock att Brf Furiren 7 är fastighetsägare till den fastighet som tillståndsansökan avser och att Brf. Furiren 7 även vill att aktuell bergvärmeanläggningen ska komma till stånd. Det är dock inget av rättsordningen erkänt intresse att någon annan än en själv ska få sin tillståndsansökan besvarad positiv. Ett avslag på ETK-Service AB:s tillståndsansökan medför ur rättsligt hänseende heller inga negativa konsekvenser för Brf. Furiren 7. Föreningen är på intet sätt förhindrad att själv ansöka om att få anlägga en bergvärmeanläggning på fastigheten och få den tillståndsansökan prövad. Något annat som medför att Brf. Furiren 7 ska tillerkännas klagorätt har inte framkommit i ärendet. Brf. Furiren 7:s överklagande ska följaktligen avvisas.

Gällande ETK-Service AB:s överklagande, vilket ska prövas i sak, gör länsstyrelsen följande bedömning.

En värmepumpsanläggning för bergvärme utnyttjar den energi som finns i berggrunden, vilket innebär att temperaturen sänks i den omgivande marken.

Datum
2018-12-18

Beteckning
505-780-2016

Sålunda kan grannfastigheters bergvärmepumpar, eller möjligheten att i framtiden anordna sådana, störas eller omöjliggöras om inte avståndet borrhålen emellan dimensioneras på ett sådant sätt att störning inte uppstår. Avståndet mellan borrhål är inte reglerat i lag och det finns heller inga tillämpningsföreskrifter eller allmänna råd utgivna. I praxis har det dock varit brukligt att beakta de avståndsrekommendationer som anges i SGU:s vägledning Normbrunn – 16. Vanligtvis rekommenderas ett avstånd om minst 10 meter till fastighetsgräns och 20 meter mellan två borrhål. På många platser i Stockholmsområdet är det dock inte praktiskt möjligt att upprätthålla dessa avstånd fullt ut. Om avståndet vore uppställt som ett absolut krav, skulle många fastigheter komma att uteslutas från möjligheten att anlägga en bergvärmeanläggning. De fastighetsägare i ett område som först ansöker om tillstånd till att inrätta en sådan anläggning skulle gynnas, vilket enligt länsstyrelsens mening inte kan betraktas som tillfredsställande varken ur rättvisesynpunkt eller från hushållningssynpunkt. I vissa fall kan närheten till andra hål kompenseras genom att borrhålen lutas från varandra eller fördjupas om de rekommenderade avstånden inte kan uppnås.

Länsstyrelsen delar miljönämndens bedömning om att ETK-Service AB inte har visat att valda borrhålsplaceringar är lämpliga med hänsyn till framförallt befintliga borrhål i närområdet men även med avseende på eventuella framtida borrhål. Tillståndsansökan skiljer sig något mot den tillståndsansökan som miljönämnden avslag den 5 oktober 2015, bl.a. genom en något ändrad borrplan med kompensering av antal borrhål, borrhål djup och vinklingar. Länsstyrelsen anser dock att ETK-Service AB inte givit in tillräcklig redovisning som styrker att borrplanen kan fungera. Miljönämnden har således haft fog för sitt avslagsbeslut. Länsstyrelsen avslår därför ETK-Service AB:s överklagande.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt enligt bilaga 1.

Beslut i detta ärende har fattats och godkänts digitalt av länsjuristen Johan Erlandsson.

Kopia till:

Akten
Miljö- och hälsoskyddsnämnden i Stockholms kommun, Box 8136,
104 20 Stockholm

Så här hanterar vi dina personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1

Du kan överklaga beslutet

Om du inte är nöjd med länsstyrelsens beslut, kan du *skrifligen* överklaga beslutet hos mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt. **Observera att du ska skicka eller lämna in överklagande till, Länsstyrelsen i Stockholms län, Box 22067, 104 22 Stockholm. Du kan även skicka in överklagandet via e-post till stockholm@lansstyrelsen.se.** Det ska du göra därför att länsstyrelsen måste pröva om överklagandet har kommit in i rätt tid, innan det skickas vidare till domstolen.

Tiden för överklagande

Ditt överklagande måste ha kommit in till länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag du fick del av beslutet.** Om det kommer in senare kan överklagandet inte prövas. I ditt överklagande kan du be att få ytterligare tid till att utveckla dina synpunkter och skälen till att du överklagar. Sedan är det domstolen som beslutar om tiden kan förlängas eller inte.

Om den som överklagar är en part som företräder det allmänna, ska överklagandet dock ha kommit in inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Ditt överklagande ska innehålla

- vilket beslut som överklagas, beslutets datum och diarienummer
- hur du vill att beslutet ska ändras
- varför du anser att länsstyrelsens beslut är felaktigt

Skriv också följande uppgifter:

- adress till bostaden
- telefonnummer där du kan nås
- eventuellt övriga uppgifter som behövs för att man ska kunna skicka handlingar till dig

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din mening, bör du skicka med kopior på dessa.

Ombud

Du har rätt att anlita ett ombud som kan sköta överklagandet åt dig. I så fall ska ombudet underteckna skrivelsen, bifoga en fullmakt i original från dig samt uppge sitt namn, adress och telefonnummer.

Behöver du veta mer?

Har du ytterligare frågor kan du kontakta länsstyrelsen på e-post stockholm@lansstyrelsen.se eller telefonnummer 010-223 10 00. Ange beslutets diarienummer.